

Sada aastat armastust: ühest mälestuste kogumise võistlusest Harjumaa Muuseumis

Taavi Koppel

Harjumaa Muuseumi peavarahoidja
taavi.koppel@hmk.ee

Teesid: 14. veebruarist 1. septembrini 2019 toimus Harjumaa Muuseumi kahekümnes mälestuste kogumise võistlus, mille raames kogusime armastuse-teemalisi mälestusi. Analüüsin Harjumaa Muuseumi kogumisvõistluse korraldamist, tuues välja korraldamisega seotud erinevad tahud: üleskutse sõnastamine, võistluse kujunduse välja töötamine, osalejate leidmine. Artikkel pakub kokkuvõtte võistlusest ning selle raames läbi viidud intervjuudest, võttes vaatluse alla vaikumise ja napolisõnalisuse aspekti seekordses ja varasemas temaatilises materjalis.

Märksõnad: armastus, Harjumaa Muuseum, kogumisvõistlus, mälestused

1980. aastate lõpus algas Eestis laiaulatuslik mälestuste ja elulugude kogumine, mis oli seotud demokratiseerumise protsessiga. Ühiskond ootas ajaloolaselt selgeid hinnanguid Eestis 20. sajandi keskpaigas toimunud sündmustele. Kuna arhiivid avanesid aeglaselt, said esialgu ajaloolaste peamiseks allikaks sündmuste tõlgendamisel kaasaegsete mälestused (Jaago *et al.* 2006). Nende talletamiseks hakati korraldama mitmesuguseid kogumisaktioone. Esimeseks pääsukeseks selles valdkonnas oli Eesti Muinsuskaitse Selts, kes kuulutas 22. veebruaril 1988 välja mälestuste kogumise aktsiooni. Selle üleskutsega algas nn üldrahvalik mäletöö, millega teadvustati minevikukogemuste talletamise ja laialdase kogumistöö vajalikkust. Eriti oluliseks peeti nõukogude vägivalla üleelanute lugude kogumist (Kurvet-Käosaar & Hinrikus 2013). Samasse aega paigutub Harjumaa Muuseumi mälestuste kogumise võistluste algus.

Harjumaa Muuseum asutati 1988. aasta suvel Keilas (Harjumaa Muuseumi nime kannab see alates 1995. aastast) ning see võttis üheks eesmärgiks koguda ja säilitada harjumaalaste lugusid, mälestusi ja kogemusi. Aasta hiljem kuulutas muuseum koos Keila Muinsuskaitse Klubi ja Harjumaa Muinsuskaitse Ühendusega välja oma esimese mälestuste kogumise võistluse, oodates kirjutajatelt “meenutusi ja tähelepanekuid nii ajaloo pöördelistest sündmustest kui ka lihtsalt elu-olust Keilas ja Harjumaal” (Keila MKK *et al.* 1989). Mida selle all täpsemalt silmas peeti? Muuseum jagas kirjutajatele Eesti Muinsuskaitse

Seltsi ajaloo pärimuse küsimustiku (vt EMS1988), mis annab hea aimduse, millistel teemadel ja milliste rõhuasetustega mälestusi sooviti. Ajastule omaselt sooviti mälestuste kogumisega ühelt poolt kaasa aidata ajaloo nn valgete laikude likvideerimisele. Küsimustikus pöörati erilist tähelepanu sündmustele perioodil 1940–1953. Teemadena toodi välja näiteks Teine maailmasõda, küüditamised ja kolhoosistamine. Teisalt sooviti talletada kodu- ja pereloolisi mälestusi võimalikult varasest perioodist. Ning küsiti mõisate, kirikute, koolide ja igapäevase olme kohta.

Harjumaa Muuseumi esimesed mälestuste kogumise võistlused toimusid ilma läbivat teemat määratlemata. 1997. aastast alates kuulutas muuseum välja konkreetseid teemasid, mille kohta mälestusi sooviti. Teemade valikut vaadates paistab silma keskendumine igapäevaelu erinevatele tahkudele nagu haridus, töö ja vaba aeg. Nõukogude aega ja korda suunati kirjutajaid meenutama pigem negatiivses võtmes. Harjumaa Muuseumi korraldatud mälestusvõistluste teemadeks olid Keila, kohalik folkloor, ranna- ja mereelu, karjaskäimine, mõis, haridus, seltsielu, rahvamajad, majandus, töö kolhoosis/sohvoosis, Nõukogude okupatsiooniväed, paadipõgenemine aastail 1942–1944 ning Balti kett. Võistluste üleskutsetes rõhutati, et osaleja võib kirjutada ka vabalt valitud teemadel. Menukamateks kogumisvõistluste teemadeks olid karjaskäimine, paadipõgenemine ja tööelu. Võistluste käigus moodustus Harjumaa Muuseumi käsikirjakogu, mis koosneb umbes 300 mälestusest ja uurimusest Harjumaa ja harjumaalaste kohta.

Armastuse-teemaliste mälestuste kogumine

Aja jooksul katkes Harjumaa Muuseumis kogumisvõistluse korraldamise traditsioon. 14. veebruaril 2019. aastal kuulutas muuseum peaaegu kümneaastase pausi järel välja kahekümnenda mälestuste kogumise võistluse. Sõbrapäeva tähistamisega seotud näituseideest kasvas välja kogumisvõistluse teema – armastus. Soovisime koguda erinevatest aegadest pärit lugusid armastusest, et tõsta esile seni mälestustes sageli nipsisõnaliselt kajastatud teemasid. 2019. aastal koostas armastuse-teemalistele mälestustele keskenduva kogumiku “Harjumaa uurimusi 10” (vt Koppel 2019). Selle raames tutvusin põhjalikult varem Harjumaa Muuseumi mälestuste kogumise võistlustele saadetud töödega. Soovisin valmivasse kogumikku lisada lugusid lähedusest, elukaaslas(t)e leidmisest, suhtumisest armastusse ja lähedastesse. See osutus äärmiselt keeruliseks, kuna enamasti varasemates mälestustes neist teemadest kas vaikiti või libiseti üle suhteliselt lakooniliselt.

Sarnast napisõnalisust märkasid aastail 2015–2017 Eesti Kirjandusmuuseumis toimunud eluloovõistluse “Eesti Vabariik 100. Minu elu ja armastus” põhjal kogumiku koostanud Rutt Hinrikus ja Tiina Ann Kirss. Nad kirjeldavad võistlusele saabunud elulugudes lahatavat armastuse-teemat järgnevalt: “Saadatud lugudes tuleb see esile küll vaoshoitult, kuid on seal kahtlemata täiesti olemas. Kui armastust oleks väljendatud liiga kaunisõnaliselt ja emotsionaalselt, siis eestlane seda sageli ei usuks” (Hinrikus & Kirss 2018). Samalaadsel arvamusel on valminud kogumikku arvustanud kirjandusteadlane Leena Kurvet-Käosaar, kes iseloomustas raamatusse jõudnud elulugudes kirjeldatavat armastust ja laiemalt tundemaailma “õrnalt tajutava (pinna)virvendusena” (Kurvet-Käosaar 2018).

Harjumaa Muuseumi mälestuste kogumise võistluse otseseks eeskujuks oli juba eelpool mainitud Eesti Kirjandusmuuseumi eluloovõistlus “Minu elu ja armastus”. Mõlemad mäluasutused kutsusid kirjutama armastusest, lubadusega neid oma arhiivis säilitada, parimaid premeerida auhindadega ning valitud lood avaldada võistluse materjali põhjal valmivas kogumikus. Üleskutsete andsid osavõtjatele võimaluse jääda anonüümseks. Suures osas olid kirjutajate innustamiseks ja julgustamiseks välja käidud strateegiad sarnased. Kuid Eesti Kirjandusmuuseum andis kirjutajatele ette soovitusliku lehekülgede vahemiku, Harjumaa Muuseum rõhutas, et mälestuste maht ega vorm ei ole kuidagi piiratud. Harjumaa Muuseum kogus võistluse raames erinevalt Eesti Kirjandusmuuseumist ka lugudega seotud esemeid.

Kogumisvõistluste erinev fookus tuleb hästi välja võimalikele osalejatele suunatud üleskutsete sõnastuses, eriti suunavates küsimustes. Üleskutse “Minu elu ja armastus” oli tugevalt seostatud Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva tähistamise ja laiemalt Eesti riiklusega. Kirjutajaid kutsuti osalema eluloovõistlusel, et teha sellega Eesti Vabariigile 100. sünnipäevaks kingitus. Seos tuleb veelgi tugevalt välja osalejate mõtete koondamiseks esitatud küsimustes, mis omakorda suunavad kirjutajaid meenutama oma elulugu läbi Eesti Vabariigi. Nii küsitakse näiteks “Mida on sulle ja su lähedastele andnud Eesti Vabariik? Mida ta on võtnud?” ja “Millised on sinu mälestused ja sinu lähedaste mälestused Eesti jaoks pöördelistest sündmustest?” Üllatuslikult esitatakse armastuse kohta otse ainult üks küsimus: “Milline tähendus on olnud lähedastel, armastusel, tundemaailmal üldse?” Üleskutsete küsimustes lahendatakse armastuse-teema lähedaste kaudu, suunates osalejaid kirjutama lisaks enda kogemustele ka oma lähedastest. Tundub, et sooviti koguda elulugusid, milles oleks harilikust rohkem rõhutatud Eesti Vabariigi ja lähedaste inimeste olulisust kirjutaja elus.

Harjumaa Muuseumi kogumisvõistluse eesmärgiks oli talletada just armastusega seotud kogemusi, mis muidu sageli arhiividesse ei jõua. Alustasime oma kogumisvõistluse väljatöötamist tüüpilise mälestuste võistlusel osaleja

kujutlemisest: kes ta võiks olla ja millest ta armastuse teemal kirjutaks? Eeldasime, et lihtsam on jagada enda mälestusi neil, kelle kogemused paigutuvad ühiskonnas laiemalt aktsepteeritute hulka. Arvasime, et kõige kergem oleks armastuse-teemalisel kogumisvõistlusel osaleda pikaajalises õnnelikus erisoolise partneriga monogaamses püsisuhtes oleval lastega eesti keelt emakeelena kõneleval inimesel. Oletasime, et pigem võiks tegemist olla eakama naisega, kuna vanemad inimesed osalevad rohkem mälestuste kogumise võistlustel ning naised on kirjutajatena enamasti meestest aktiivsemad. Ent tüüpiliste kirjutajate ja lugude kõrvale soovisime siiski saada ka teist tüüpi mälestusi – neid, millest on erinevatel põhjustel raskem kirjutada.

Kogumisvõistluse üleskutse koostamisel osutus kõige keerulisemaks tasakaalu leidmine armastuse-teema iseseisvaks tõlgendamiseks jätmise ja kirjutajate “õigele rajale” suunamise vahel. Ühelt poolt soovisime anda kirjutajatele võimalikult vabad käed oma mälestuste jagamisel. Tahtsime, et osalejad saaksid rääkida neile endile olulistel teemadel just nii, nagu nad seda ise õigeaks peavad. Teisalt arvasime, et osalejaid tuleb julgustada kirjutama ka keerulisematest kogemustest. Armastusega on seotud palju tabusid, mida soovisime, et osalejad oma mälestustes sellegipoolest avaksid. Tabuteemasid ümbritseva vaikuse murdmiseks tõime üleskutses eraldi välja, et võistlusele on oodatud ka lood negatiivsematest kogemustest, näiteks neist, mis räägivad mittetoomivatest suhetest, petmistest, lahkuminekutest, raskustest kaaslase leidmisel või üksindusest. Üritasime sõnastada üleskutse võimalikult avaralt, et see kõnetaks kõiki, kes vähegi sooviks võistlusest osa võtta. Püüdsime teadlikult vältida välistavat sõnastust. Nii näiteks puuduvad üleskutses sõnad “abielu” ja “lapsed”, kuna me ootasime mälestusi ka neilt, kellel ei ole lapsi ning kes ei ole erinevatel põhjustel abiellunud. Kõnetamiseks kahte peamist Eestis elavat rahvust sõnastasime üleskutse nii eesti kui ka vene keeles.

Visuaalse poole väljatöötamisel lähtusime üleskutsetekstiga sarnastest põhimõtetest. Meile oli oluline, et reklaamides kasutatav kujundus toetaks kogumisvõistluse põhimõtet: kõik on oodatud oma lugu jagama ning me ei kogu vaid ühte ja “õiget” armastuse kogemust. Näiteks vältisime pildilises osas inimeste kujutamist, kuna kujutatud inimes(t)e välimus võiks luua eksliku mulje piiratud sihtrühmast, kellele üleskutse on suunatud. Kujutades eakamaid inimesi võib noorematele tunduda, et see kogumisvõistlus ei ole neile mõeldud ja vastupidi. Erisoolise paari kujutamine võib omakorda luua mulje, et me ei kogu samasooliste paaride lugusid. Lastega pere kujutamine võiks tugevdada arvamust, et peamiselt ootame mälestusi sellisest kooselust. Otsisime tasakaalu, kuidas kujundusega armastuse-teemale tähelepanu tõmmata, vältides samal ajal liigsete klišeede kasutamist. Otsustasime kasutada ruudulisele koolivihi-kule joonistatud südamete motiivi, mis meie hinnangul suutis seda tasakaalu

hoida. Tõmbamaks tähelepanu, et me ei oota mälestusi üksnes positiivsetest kogemustest, kasutasime kujunduses ka murtud südame motiivi.

Kuna Harjumaa Muuseumi viimasest kogumisvõistlusest oli möödunud kümme aastat, siis puudus meil aktiivsetest kirjutajatest koosnev võrgustik. Küll aga käis muuseumi juures 2014. aasta algusest koos pigem eakamatest inimestest koosnev muuseumisõprade ring – Kulbi klubi. Tutvustasime muuseumisõpradele mõeldud üritusel kogumisvõistlust, et innustada liikmeid sellest osa võtma. Kogumisvõistluse reklaamimiseks laiemale avalikkusele kasutasime peamiselt nelja väljundit: sotsiaalmeediat, raamatukogusid, ajakirjandust ja avalikku ruumi. Teabe levitamisel soovisime ühelt poolt jõuda võimalikult paljude Harjumaaga seotud inimesteni, et kõik huvilised oleksid võistluse toimumisest teadlikud. Teiselt poolt tegime suunatud reklaami kahele meie muuseumis seni väheesindatud grupile, kelle kogemusi soovisime kindlasti talletada: eestivene kogukond ja LGBT+ inimesed¹.

Koostöös Harju Maakonnaraamatukoguga jagasime igasse Harjumaal tegutsevasse raamatukokku kogumisvõistluse flaierid. Suurematesse venekeelsete elanikega piirkondadesse saatsime lisaks eestikeelsetele flaieritele ka venekeelset. Lähtuvalt muuseumi asukohast Keilas kleepisime peamiselt Harjumaa läänepiirkondades ja Tallinnas teadetetahvlitele kogumisvõistluse plakateid. Võtsime ühendust kõigi Harjumaa kohalike omavalitsustega, neist enamik võimaldas meile tasuta reklaampinda oma ajalehtedes. Liitusime sotsiaalmeedias erinevate Harjumaa kogukonnagruppidega, postitades neisse kampaania jooksul mitu korda teavet ürituse toimumise kohta. Eestikeelsete plakatite kommentaaridesse lisasime venekeelse versiooni ja vastupidi. Ühtlasi jagasime üleskutset mitmes Eesti LGBT+ kogukonnale mõeldud grupis.

Kogumistöö tulemused

14. veebruaril 2019 alanud armastuse-teemaliste mälestuste kogumise võistlus lõppes sama aasta 1. septembril. Võistlusele saabus 16 eripalgelist lugu,² millest ühega koos saadeti muuseumisse ka ese. Üks lugu oli kirjutatud vene keeles, ülejäänud eesti keeles. Mälestustes jäi domineerima nõukogude perioodi mäletamine, ehkki saime lugusid ka varasemast ja hilisemast ajast. Kogumisvõistluse vanim mälestuskild pärines 19. sajandi lõpust, värskem 2019. aasta suvest. Võistlustöodes kirjutati muuseumile nii enda kui ka oma lähedaste ja tuttavate armastusega seotud lugusid. Ootuspäraselt saabusid võistlusele lood aastakümneteks püsima jäänud hästitoimivatest suhetest. Meenutati eneseleidmist, esimesi armumisi ja suhteid, kohtamas käimist, kurameerimist, abiellumist, laste saamist ja nende üles kasvatamist. Ent muretumate mälestuste kõrval

kirjutati ka raskematest kogemustest: purunenud südamest, vägivaldsest partnerist, kahjustavast suhtest, leinast, rasketest otsustest, kodust põgenemisest, igatsusest, kahetsusest.

Ehkki 16 loo põhjal on keeruline laiemaid üldistusi teha, oli huvitav tähele panna põlvkondade-vahelisi erinevusi. Mitmed vanemad kirjutajad meenutasid, et nende noorusajal polnud tunnete avalik näitamine kombeks. Näiteks Aino (snd 1955) kirjutas oma mälestustes:

Ega tol ajal polnud kombeks teistele oma tundeid välja näidata. Kui juhtusimegi käsikäes käima ja külaelanikest keegi vastu tuli, lasksime ruttu kätest lahti ja tegime näo, et, noh, me siin niisama, kohtusime. [---] Kodunt kaasa saadud arusaamised, tõekspidamised, moraalinormid ei olnud kusagile kadunud. Avalikult ennast armunud paarina näidata ei olnud sobilik. Meil tuli hakata ise oma käitumist muutma, mitte teisi kuulama. (HMK_9631 AR 5732)

Põlvkond noorem Aarne (snd 1973) seevastu rääkis uhkustundega avalikes kohtades suudlemisest:

Tema elas Jüris ja mina Tallinnas. Ma täitsa usun, et Balti jaama tunnelis kestvussuudlemise rekord on meil. Ja võib-olla mõnede teiste Tallinn-Jüri bussipeatuste oma ka. (HMK_9629 AR 5730)

Kogumisvõistluse raames viisime läbi kaks intervjuud, mille fookuses oli LGBT+ kogukond. Soovisime armastuse-teema raames koguda muuhulgas seksuaal- ja soovahemustesse kuuluvate inimeste mälestusi, kuna LGBT+ kogukonna kohta napib Eesti mäluasutuste kogudes allikaid. Killukesi kogukonna ajaloost on võimalik leida peamiselt vaid kohtute, vanglate ja psühhiaatriakliinikute materjalidest, kuna homoseksuaalsus oli Eestis suurema osa 20. sajandist kriminaliseeritud. Kogukonda kuulumist saatnud tabu tõttu on LGBT+ inimesed hoidnud oma sättumust laiema avalikkuse eest nähtamatuna, mis omakorda raskendab mäluasutustes talletatud katkete leidmist ja kogukonna pärandi kogumist (vt Kalkun 2018; Maynard 1992). Intervjuude kaudu soovisime häält anda mäluasutuste kogudes seni vaikima pidanud kogukonnale (vt Carter 2006).

Intervjueerisime 1990. aastatel tegutsenud LGBT+ aktivisti, kes meenutas toonast LGBT+ liikumist ja kogukonna sisest elu (intervjuu on autori valduses). Anonümiseeritud intervjuu tegime naisega, kes sõlmis abielu selleks, et saada endale sissekirjutus Tallinna. Esiialgu aastaks kokku lepitud kooselust kujunes 30 aasta pikkune abielu mehega, kes ei olnud naistest huvitatud. Omapärase suhte olemus tuleb hästi välja järgnevas lõigus:

See oli nõukogude aeg. Teda oleks vangi pandud, kui ta oleks oma suhteid kuidagi avalikustanud. Päriselt oli vanglakaristus! Ta oleks kaotanud

töö. Ta pidi kogu aeg elama selle pinge all. Et siis mina olin kasulik talle ja tema oli mulle. [---] Aeg-ajalt ma olin loomulikult Jaani peale vihane. Ma olin väga vihane, nii vihane et, ütlesin, et ma jooksen ära. Selle pärast, et ei ole füüsilisi suhteid. Et ma olen nagu ühest osast elust ilma ju jäänud, onju. See on ju inimese loomulik osa. Ja kellele ma seda kaeban? Mul ei ole seda kellelegi kaevata ka. Aga siis ma jälle mõtlesin, et kuhu mul joosta on. Siis ma mõtlen jälle niimoodi, et võta end kokku! Mõtled, et Issand, teistega on ju teised probleemid. (Mari 2019)

Kokkuvõttes koorus juba napist hulgast võistlusele saanud kirjutistest ja võistluse raames tehtud intervjuudest välja mitmetahuline pilt armastusest ja lähedusest, kirjutajad avasid ka tahke, mida varasemas materjalis polnud kirjeldatud. Seega on armastusega seotud mälestuste kirjapanekul – näiteks mõningate teemade mahavaikimisel või napsõnalisel kirjeldamisel – oma roll kindlasti nii konkreetset ajastul ja sellest tulenevatel piirangutel kui ka viisil, kuidas esitatakse üleskutse kogumisvõistlusel osaleda. Loodame, et kogutud materjal aitab täiendada varasemaid armastuse-teemaliste mälestuste kogusid ning ühtlasi innustab uusi korraldama. Meie siiras tänu kuulub kõigile, kes osalesid võistlusel, andsid intervjuusid ning aitasid võistlust korralda.

Kommentaariid

¹ LGBT+ on seksuaal- ja soovähemusi tähistav lühend, mis tuleb sõnadest lesbi, gei, biseksuaalne- ja transsooline inimene.

² 2019. aasta võistlusele saanud tööd: HMK_9628 AR 5729 – HMK_9641 AR 5742, HMK_9643 AR 5744 ja HMK_9642 AJ 3573.

Allikad

Harjumaa Muuseum

HMK_9629 AR 5730 – Aarne. Armastusest.

HMK_9631 AR 5732 – Aino. Mälestusi armastusest.

Kirjandus

Carter, Rodney G. S 2006. Of Things Said and Unsaid: Power, Archival Silences, and Power in Silence. *Archivaria* 61. The Journal of Association of Canadian Archivists, lk 215–233 (<https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/12541> – 13. aprill 2020).

EMS 1988 = *Ajaloopärimuse küsimustik*. Tallinn: Eesti Muinsuskaitse Seltsi Ajaloo-toimkond.

Hinrikus, Rutt & Kirss, Tiina Ann 2018. Märgata ja mäletada elu lugusid. Hinrikus Rutt & Kirss, Tiina Ann. *Minu elu ja armastus. Eesti rahva elulood*. 1. kd. [Tartu]: Eesti Kirjandusmuuseum, lk 9–12.

Jaago, Tiiu & Kõresaar, Ene & Rahi-Tamm, Aigi 2006. Oral History and Life Stories as Research Area in Estonian History, Folkloristics and Ethnology. *E-Lore* 13 (1), lk 1–15 (doi: 10.30666/elore.78557).

Kalkun, Andreas 2018. Ajalugu mida polnud? Homoseksuaalse iha jäljed kolmes kohtuasjas. *Mäetagused* 71, lk 143–174 (doi: 10.7592/MT2018.71.kalkun).

Keila MKK 1989 = Keila Muinsuskaitse Klubi & Harjumaa Muinsuskaitse Ühendus & Harju Muuseum 1989. Kirjutame üles Harjumaa ajaloo. *Reede*. Eesti Kultuurileht 45, 11. november, lk 14.

Koppel, Taavi (koost) 2019. *100 aastat armastust*. Mälestuste kogumik. Harjumaa uurimusi 10. Keila: Harjumaa Muuseum.

Kurvet-Käosaar, Leena 2018. Elulugude nõudlik lumm. *Sirp* 19 (3690), 11. mai (<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/elulugude-noudlik-lumm/> – 13. aprill 2020).

Kurvet-Käosaar, Leena & Hinrikus, Rutt 2013. Omaelulookirjutus taasiseseisvumisest nullindateni. *Methis* 8 (11), lk 97–115 (doi: 10.7592/methis.v8i11.1004).

Mari 2019 = Pöld, Mari 2019. Mari ja Jaani ebatavalise abielu lugu. Koppel, Taavi (koost). *100 aastat armastust. Mälestuste kogumik*. Harjumaa uurimusi 10. Keila: Harjumaa Muuseum, lk 105, 107.

Maynard, Steven 1991–1992. “The Burning, Wilful Evidence”: Lesbian/Gay History and Archival Research. *Archivaria* 33, lk 195–201 (<https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/11811> – 13. aprill 2020).

Summary

100 years of love: About a memoir competition at the Harju County Museum

Taavi Koppel

Chief Treasurer

Harju County Museum, Estonia

taavi.koppel@hmk.ee

Keywords: Harju County Museum, love, memoir collecting competition, memoirs

The Harju County Museum held a memoir collecting competition from February 14 to September 1, 2019, with the goal to collect love-themed memories throughout the ages. The organizing team wanted to highlight the themes pertaining to love, which previously had often been only briefly mentioned. The museum's competition was directly inspired by the Estonian Literary Museum's 2015–2017 life stories competition, "Estonia 100: My Life and Love". After analysing these collected memories, it was clear that the participants were writing about the subject of love rather cautiously. The ambition of the Harju County Museum's competition was to amass written memories of experiences concerning love – a subject of study not often found in museums' archives.

The organizers started outlining the competition by specifying its target group. Who is a typical contestant and what would they write about love? The team was aware that it would be much easier for the participants to share their memories of the things widely accepted in society. Although the intention was to give the writers as much freedom as possible in sharing their memories, the team felt that the participants should also be encouraged to write about more unsettling or delicate experiences related to love (e.g. complications, taboos). To break the silence surrounding the taboo themes, it was specifically stated that stories of more negative experiences were also welcome. The central message of the petition was: everyone is welcome to share their stories, and the aim is not to collect just 'proper' love experience memories.

The competition was advertised on social media, in libraries, press and public spaces. Furthermore, the organizers targeted some of the advertisements to underrepresented groups in the museum's collections: the Estonian-Russian community and the LGBT+ people (two interviews were conducted with the latter). All in all, the museum received 16 diverse stories and one object. Remembrance of the Soviet period remained dominant in the memoirs, although both earlier and more recent times were also recalled. Memories of finding oneself, first loves and relationships, dating, courting, marrying, having children and raising them were some of the more carefree subjects written about; however, some memoirs touched on more painful experiences: a broken heart, a violent partner, a toxic relationship, grief, difficult decisions, escaping home, yearning and remorse.

Taavi Koppel

Taavi Koppel on Harjumaa Muuseumi peavarahoidja. Ta lõpetas 2018. aastal Tartu Ülikooli ajaloo eriala magistriõpingud. Oma magistritöös uuris ta Nõukogude piiritsooni ja selle jäänukite kaotamist Eestis, vaadeldes kitsamalt olukorda Hiiumaal. Tema praegune töö on keskendunud marginaliseeritud kogemusi ja kogukondi kajastava pärandi kaardistamisele, kogumisele ja uurimisele.

Taavi Koppel is Chief Treasurer of the Harjumaa Museum. In 2018 he finished his MA studies in history at the University of Tartu. His master's thesis studied the liquidation of the Soviet border zone and its remnants in Estonia, concentrating on Hiiumaa Island. His current research focuses on mapping, collecting, and studying the heritage of marginalized experience and communities.

taavi.koppel@hmk.ee